

Den menneskelige faktor

jul 18, 2020 | [Carlsens Klumme](#)

Jan Carlsen
DBU Diplominstruktør og
medlem af DBUs lovgruppe
samt klummeskribent

Man kan høre trommehvirvlerne i baggrunden, selv om de er blevet lidt svagere, efterhånden som flere og flere af de udestående spørgsmål er blevet afklaret – i hvert fald herhjemme. Hvad mesterskabet angår, hænger f.eks. Spanien og Italien stadig på kanten. Vi har fundet en dansk mester, vi har fundet to af de tre nedrykkere, og oprykkeren til Superligaen er også klar. Ser man helt subjektivt på det, ville det også være synd, hvis et stadion som Vejles, et af Danmarks flotteste, og den dertil hørende stemning ikke havde plads i den øverste liga. Men de ydre rammer duer selvfølgelig ikke til noget, hvis det inden for kridtstregerne ikke er godt nok. Sådan er det heldigvis også – at det er resultaterne, der tæller, og ikke penge eller ydre omstændigheder. Alligevel vil jeg helt personligt tillade mig at sige velkommen tilbage efter et flot gennemført stykke arbejde – og i næste sæson forhåbentlig med fokus på det, som foregår inden for banen, og ikke uden for, som det var tilfældet i seneste Superliga-optræden, hvor det var træneren og hans håndgangne folk, der stjal overskrifter snarere end spillerne. Det skrev jeg dengang, jeg mente det dengang, og jeg mener det

stadig. Dommerne havde flere problemer uden for banen end på banen.

At tingene virkelig er ved at spidse til, har man også kunnet se på banen. I den kommende weekend har vi tre ualmindelig giftige opgør: en kamp om sølvmedaljer i Parken mellem FCK og AGF, og ikke mindst de to returopgør i playoff-kampene mellem OB og Randers (måske en tur i Europa) og Lyngby og Hobro (vind eller forsvind fra Superligaen). At der er pres på, har man kunnet se på banen, hvor de seneste to runder har budt på ualmindelig mange kampafgørende og personlige fejl fra spillerside (ingen nævnt, ingen glemt), og på dommersiden også uforholdsmæssigt mange af de fejl, der potentielt kan afgøre, om pilen peger op eller ned. På samme måde, som trænerne formentlig prøver at rejse synderne blandt spillerne op igen og motivere dem til næste gang, gør vi det også på dommersiden. Der foregår ufattelig meget bag kulisserne, som ingen ved (og heller ikke skal – for det er stadig spillet og spillerne, der er det interessante, mens dommerens rolle i princippet bare er at få fordelt lodderne

nogenlunde lige i vægtskålen). Den knap så gode gamle frase med, at den bedste dommer er ham, som ingen lægger mærke til, holder til gengæld på ingen måde længere, selv om den jævnlige trækkes frem fra det inderste hjørne af stalden, for i disse tiders fodbold er man nødt til at lægge mærke til dommeren fra tid til anden, når han skal sætte nogle grænser, hvis spillerne ikke selv kan finde ud af det. Kan de det, så fint nok – så afvikler dommeren bare som en anden vicevært og skrider ind, når tingene sker. I modsat fald skal vi have fat i ét af de frække modeord, nemlig 'proaktiv' – så skal dommeren om muligt forhindre, at tingene sker, og ikke bare reagere på det skete, men i stedet agere, så tingene ikke sker.

Dette med de potentielt kampafgørende fejl er noget, der rider enhver dommer som en mare, og jeg kan garantere for, at ingen er mere kede af det end dommerne selv. For de mistænker det godt selv – og om ikke andet ved de det, når de ser optagelsen efter kampen. På den led vil jeg godt rose flertallet af trænere for deres indstilling, at alle laver fejl, selv dommerne, sket er sket, og så må vi videre. Jeg undlader med vilje at nævne de trænere, der hellere vil finde en syndebug, og det oplagte offer er jo ham i sort (eller tilsvarende afvigende farve). Det princip gælder fra Mourinho og nedefter, men det er et vilkår, når vi har med mennesker at gøre. Angribere misser klare målchancer, målmænd dropper bolde, som aldrig burde være landet i mål, og dommere overser noget, der kunne være afgørende. Det er gamet, så længe vi har med menneskelige faktorer at gøre. Vil man ikke acceptere det, så er det bare tilbage til computerspillet, hvor det kun er ens egen indsats, der betyder succes eller fiasko. I den virkelige verden er der heldigvis menneskelige faktorer, som man ikke kan programmere sig ud af eller på nogen mulig måde tage højde for (sagde klummeskriveren, som selv har levet af IT i det meste af sit arbejdsliv).

Men lad os vende tilbage til de potentielt kampafgørende fejl som nævnt ovenfor. I tidligere tider ville vi kalde dem black/ white-mistakes, men det må man sikkert heller ikke længere i disse ufatteligt politisk korrekte tider, hvor selv navnet på en uskyldig is med chokoladeovertræk kan give anledning til overskrifter, om den nu må hedde Eskimo eller ej. Tag ikke fejl: jeg har været i Grønland ufatteligt mange gange i kursussammenhæng, jeg har adskillige rigtig gode grønlandske venner, men en diskussion som denne får mig til at føle mig ekstremt gammel. Og er der noget, som en fodbold dommer ikke skal være, er det i hvert fald 'krænkelssparat', som synes at være ét af tidens modeord. Lad os nu i stedet for B/W politisk korrekt kalde de pågældende afgørelser for CRM ('clear refereeing mistakes') og så gå over til det rent faglige.

Det handler ikke om det tilfældige frispark oppe midt på banen, som lige om et øjeblik fører til en scoring, selv om det måske ikke burde have været dømt. Det drejer sig om konkrete afgørelser i enkelte betydende situationer, dvs et straffespark, som ikke bliver dømt (men som burde have været det), et rødt kort, som ikke bliver givet (men burde have været det) – og selvfølgelig også den anden vej rundt: noget, som bliver dømt, som ikke burde have været det. Det kan også være det mål, som bliver anerkendt på trods af en klar strafbar offside-position – eller det omvendte: en offside, som ikke burde have været dømt. Bemærk, at vi her taler om klare og åbenlyse dommerfejl, som burde være fanget – ikke om noget, som ligger inde i måske-området (eller 'the grey area', for nu at vende tilbage til den forkætrede black / white-terminologi). Samme principper, som lige om lidt kommer til at ligge til grund for, hvad VAR kan tillade sig at stikke poten i vejret for, nemlig den klare og åbenlyse dommerfejl. Ikke de tvivlsomme situationer, som vi allesammen holder af at diskutere mandag på arbejdet. I relation til sidste uges klumme om en dommerobservatørs arbejde skal jeg

også sige, at en sådan B/W eller CRM giver et pænt hak i tuden på karakterniveauet. Men det sker for alle før eller siden og er et vilkår i dommerarbejdet – bare det ikke sker hver eller hver anden weekend.

Så uanset det argument, som jeg har efterhånden har hørt utallige gange, nemlig at VAR ødelægger det menneskelige element og også omhyggeligt sørger for, at vi ikke har noget at tale om mandag morgen, kan jeg garantere for, at det ikke holder. Der vil også i fremtiden med statsgaranti (eller i hvert fald min) blive masser at kunne diskutere, netop fordi VAR kun bekymrer sig om de klare og åbenlyse dommerfejl. Alle 80-20 situationer er helt uden for spektret, uanset hvor uenige Fodbold-Danmark ellers måtte være..

Vi vil alle gerne have de sportsligt korrekte afgørelser. Nogle gange sørger fodboldloven for, at vi ikke får den afgørelse, som folkedybet ville forvente, for dommeren er nu engang nødt til at dømme efter de regler, som der er – og det kan man dårligt bebrejde ham. Fodboldloven er, som flittige læsere af denne klumme vil vide, i de senere år rettet meget ind efter at gøre afgørelserne logiske efter

princippet 'What does football expect?'. Men der er stadig nogle sorte huller eller uforståelige afgørelser – og nogle af dem er der med rette, for det er ikke altid, at det store folkedyb nødvendigvis har ret, hvis vi stadig med fingerspidserne skal holde fast i, hvad meningen med fodbold er.

Nogle gange er det dommeren, som fejler, og det er hamrende irriterende (og jeg kan i den grad garantere for, at det er mest irriterende for vedkommende selv). Der ligger en uddannelsesopgave i at sørge for, at det så vidt muligt ikke sker igen, men uanset alle de tekniske hjælpemidler, som vi efterhånden har, og uanset alle de penge, som på et vist plan er involveret, så lad os da forhåbentlig blive enige om, at fodbold er et spil for mennesker. Mennesker laver fejl eller bare ukloge beslutninger, dommere, trænere eller spillere. Det er rammerne – og kan man ikke lide det, søger efter den ideelle verden eller den absolutte sandhed, så skal man holde sig til FIFA på computeren. De af os, der er involveret i fodbold i real time, i kulde, regn og blæst, gør det, fordi vi kan lide det – og så må man altså leve med med de menneskelige fejl.